

[...] igazgató részére

Tisztelt Igazgató Úr!

Egy kollégista állampolgári beadvánnyal fordult irodámhoz, mert az [...] Egyetem Külső Kollégiumának vezetősége 2003 őszén közölte a kollégistákkal, hogy a 2003/2004-es tanévben ujjlenyomatokat tartalmazó rendszert kívánnak bevezetni. A rendszer felállítása 2004 februárjában elkezdődött, ennek következtében minden hallgatóval nyilatkozatot szándékoztak aláíratni, melyben a kollégiumi lakó önként hozzájárul ahhoz, hogy a kollégium biztonsági szolgálata kezelje adatait és ujjlenyomatát.

Az ügyben munkatársam megkeresésére a beléptető rendszerrel kapcsolatosan Ön az alábbiakról tájékoztatott:

A kollégiumi beléptetés szabályait a Házirend 5. és 6. pontja tartalmazza, ezek pedig a kollégiumi ki- és belépés feltételeként belépőkártyát írnak elő.

„5. Minden kollégista beköltözéskor belépőkártyát vesz át, mely a diákigazolvánnyal együtt érvényes, és mellyel igazolja kollégiumi tagságát. A kollégistáknak belépőkártyájukat a kollégiumba való belépéskor – a portás és az igazoltatásra jogosult személyek (biztonsági személyzet, Kollégiumi Bizottság tagjai) felszólítására – fel kell mutatniuk.

6. A kollégisták vendégeiket naponta 6 és 22 óra között fogadhatják. A vendégek itt-tartózkodásuk idejére kollégiumi belépőkártyát vesznek át. (...)”

A tájékoztatás szerint minden kollégista rendelkezik kollégiumi igazolvánnyal, a belépéshez azonban nem ezt, hanem a chip-kártyát kell a hallgatóknak használniuk, amely csak a chipjében tartalmaz adatokat (a felületén csak a kártya sorszáma látszik). A chipkártya az ujjlenyomat adatait sem tartalmazza, hanem csak a saját számát. Az ujjlenyomat tárolására sehol nem kerül sor, annak öt kiválasztott pontjának a távolságát, elhelyezkedését rögzíti a rendszer. A kapu a belépési engedélyt a kapuban tárolt adatok, vagyis az ujjlenyomat öt azonosító pontja és a chip-kártya száma alapján adja meg.

A beléptető rendszer ujjlenyomatot nem kezel, csak a hallgatók arcképét, Neptun-kódját és az ujjlenyomat öt azonosító pontjának az elhelyezkedését.

A beléptető rendszer felállításának oka az, hogy csak jogosultak tartózkodjanak a kollégiumban (belépőkártyát ne lehessen másnak átadni), a vagyonvédelmi és tűzvédelmi okokat is figyelembe véve.

Az érintettek az alábbi nyilatkozattal járulnak hozzá adataik kezeléséhez: „Hozzájárulok személyes adataim zárt rendszerben történő rögzítéséhez és kezeléséhez.”

Ön válaszában elmondta, hogy az adatokat a kapuk tárolják, azokat „kivenni nem lehet, csak törölni és újat beírni”. Az adatokat évente egyszer kiköltözéskor törlik és újra felveszik az új kollégiumi tagság miatt. Évközben azoknak a hallgatóknak törlik az adatait, akiknek kollégiumi tagsági viszonyuk egyéb oknál fogva megszűnik, mert a chip-kártyát az új kollégista kapja meg. Az adatokat a kollégiumi rendszergazda kezeli és felügyeli.

Az ügyben képviselt álláspontom a következő:

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) szerint személyes adat akkor kezelhető, ha az érintett ahhoz hozzájárult vagy az adatkezelést törvény – vagy meghatározott esetben önkormányzat rendelete – elrendeli. Személyes adat „bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes

személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható. A személy különösen akkor tekinthető azonosíthatónak, ha őt - közvetlenül vagy közvetve - név, azonosító jel, illetőleg egy vagy több, fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző tényező alapján azonosítani lehet;" [Avtv. 2. § 1. pont]

A felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény 2. számú melléklete meghatározza azon adatok körét, melyet a felsőoktatási intézmény a hallgatóiról nyilvántarthat. Minden egyéb személyes adat nyilvántartásához és kezeléséhez az érintett hallgató hozzájárulása szükséges.

A beléptető rendszer az Ön elmondása szerint a hallgatók arcképét, Neptun kódját, valamint az ujjlenyomat őt azonosító pontjának távolságát kezeli. Az Ön álláspontjával ellentétben az Avtv. alapján mindhárom adat személyes adat, mert ezeknek az adatoknak a felhasználásával történik a belépő személy azonosítása. Az ujjlenyomat azonosító pontjainak személyes adat jellege egyértelműen megállapítható, mert ezeknek a pontoknak az egymáshoz viszonyított elhelyezkedése egyedi és egyetlen hallgatóhoz köthető.

Az adatok kezelésére a kollégium törvényi felhatalmazás hiányában csak az érintettek önkéntes és tájékozott hozzájárulása alapján jogosult. Az érintett hozzájárulása kívánságának önkéntes és határozott kinyilvánítása, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel félreértetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok kezeléséhez. Az önkéntesség elengedhetetlen előfeltétele az adatkezelésről szóló tájékoztatás, melynek ismeretében az érintett szabadon dönt adatai kezeléséről. A tájékoztatásnak ki kell terjednie az adatai kezelésével kapcsolatos minden tényre, így egyértelműen és előzetesen tájékoztatni kell az adatkezelés céljáról és jogalapjáról, az adatkezelésre és adatfeldolgozásra jogosult személyéről, az adatkezelés időtartamáról, illetve arról, hogy kik ismerhetik meg az adatokat [Avtv. 6. § (2)].

Az Avtv. 5. §-a szerint továbbá az adatkezelésnek célhoz kötöttnek kell lennie, amely azt jelenti, hogy csak olyan személyes adat kezelhető, amely egy meghatározott cél megvalósulásához elengedhetetlen és a cél elérésére alkalmas, és csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig. A Ön válaszelevelében elmondta, hogy a beléptető rendszerben tárolt adatok kezelésének célja az, hogy segítségükkel a belépő személyek azonosítható váljanak, ennek következtében pedig csak az arra jogosult személyek tartózkodjanak a kollégium területén.

A beadványban foglaltak és a megkeresésemre adott válasza alapján a megállapításaim a következők:

- Önmagában a beléptető rendszer felállítása adatvédelmi szempontból nem kifogásolható, amennyiben az ezzel összefüggő adatkezelés megfelel az Avtv. követelményeinek, különösen a célhoz kötött adatkezelés alapelveinek.

- Az adatkezelés célja az, hogy a belépő személyek kollégiumi tartózkodásra való jogosultságát ellenőrizze. A beléptető rendszerben kezelt személyes adatok alapján ez a cél elérhető, az adatok alkalmasak arra, hogy a belépő személy azonosításával a tartózkodási jogosultság ellenőrizhető legyen. A célhoz kötöttség alapelve azonban azt is jelenti, hogy csak olyan személyes adat kezelhető, amely a cél eléréséhez elengedhetetlenül szükséges. A beléptető rendszerben együttesen kezelt háromféle személyes adat alkalmas ugyan, de nem elengedhetetlenül szükséges a belépési jogosultság ellenőrzésére.

Ehhez hasonló beléptető rendszer működtetése csak azoknak a szervezeteknek az esetében jogszerű, melyeknek a speciális tevékenységi és működési köre, az ellenőrzött adatalanyok magatartása vagy az adatkezelés egyéb körülményei indokoltá teszik több személyazonosító (ujj-tenyérnyomat, íriszkép stb.) adat kezelését a belépési jogosultság ellenőrzéséhez.

- A hallgatók önkéntességének további feltétele a tájékozott hozzájárulás. A kollégiumi Házirendbe iktatott rendelkezések alapján elégtelen az adatkezelésről nyújtott tájékoztatás, valamint a hozzájáruló nyilatkozat tömörsége miatt az adatkezeléshez való beleegyezéséként nem értelmezhető. A fentiek következményeként az adatkezelés jogalapja is kétségeket támaszt. Továbbá különös tekintettel kell lenni arra az esetre is, ha a hallgató hozzájárulását nem adja meg. Ennek megtagadása az információs önrendelkezési jog gyakorlásából kifolyólag nem lehet hatással a kollégiumi lakhatásra való jogosultságra. Ebben az esetben a hozzájárulás önkéntessége és befolyásolástól való mentessége a hallgató függőségi helyzete miatt objektíve nem áll fenn.

- A csatolt dokumentumok alapján nem állapítható meg egyértelműen az adatkezelő és az adatfeldolgozó személye, illetőleg az sem, hogy az adatokhoz kik és milyen módon férhetnek hozzá.

- A beléptető rendszer a kollégiumba való be- és kilépés időpontjára vonatkozó adatot, mint a kollégista személyes adatát nem rögzítheti és tárolhatja.

- Személyes adatok a fent megjelölt célból csak annyi ideig kezelhetők, ameddig a cél megvalósulását szolgálják. A kollégiumi jogviszony fennállása alatt az adatok kezelése jogszerű, azonban annak megszűnésével az adatkezelés célja elenyészik, ezért a hallgató személyével kapcsolatban kezelt adatokat törölni kell.

A fent ismertetett adatkezelési hiányosságok mellett felhívom figyelmét a biometrikus azonosítással járó automatizált adatfeldolgozás veszélyeire is. Az új technológiák által támogatott adatkezelési módszerek a különböző kezelésben lévő adatállományok összekapcsolásának lehetőségét hordják magukban, ami könnyen realizálódható sérelmet jelent az érintettek számára. A biometrikus azonosítókat kezelő rendszereket ezért az átlagosnál magasabb biztonsági szinten kell működtetni, hogy az adatkezelő kizárja a személyes adatok illetéktelen kezekbe jutását vagy bármilyen jelentős jogsérelem bekövetkeztét.

A fentiek alapján az ujjlenyomat azonosító pontjait, a kollégista arcképét és a Neptun-kódját együttesen kezelő beléptető rendszer álláspontom szerint jogellenes.

Adatvédelmi szempontból a beléptető rendszer akkor fogadható el, ha a chip-kártyán tárolt számsorhoz a hallgatónak csak olyan és annyi személyes adata kapcsolódik, ami a fenti cél megvalósulásához elengedhetetlenül szükséges. Másrészt a cél elérhető egyéb normatív eszközökkel is: szigorúbb fegyelmi felelősségi szabályok alkalmazása mellett a beléptető kártya illetéktelen kezekbe jutása elkerülhető.

Kérem, hogy a beléptetés szabályainak módosításával gondoskodjék a helyes technológiai módszer alkalmazásáról, és megtett intézkedéseiről 30 napon belül szíveskedjék tájékoztatni.

Budapest, 2005. március „   „

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila